

ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՐՇԱՐԹԻ ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
 Դամակ և դրամ զրկել Վարչութեան հասցեին:
 Զեազիրները ևս չեն դարձաիր:
 Ծանոցութեան համար մասնաւոր պայմաններ:
 Խմբագրատունը կը գտնուի Մանուշի Փաշա Խալիճ, քրամուշի
 զօին վրայ:

909
(«*Pravda*»)

Նա հազուեցնում էր մերկերին, կըլ-
տացնում անօթիներին, և հարկ եղած ա-
մեն կերպ միջոցներն ընծայելով, ճանա-
պարհ էր դնում, սպասելով միշտ նորե-

րին: Բայց, ծանօթ դժբաղդ հանգամանքները, յանկարծ, ամեն ինչ յեղաշրջեցին, և խիստ ցաւալի մի կացութիւն առաջ բերին:

Եւ այսօր, Մայր Աթոռը, գորովագութ Հայրերէր, կարօտութեան մատնուած դիմում են իրանց դաւակներին:

Սրբազան պարտականութիւն է ամեն մի հայի, միջոցներ ներած չափով անշուշտ, գործնականապէս ցոյց տալ իր երախտագիտութիւնը:

Ինչպէս լսած ենք, իշխանաբնակ հայութեան մէջ այդ մտքով մի հանգանակութեան սկսելու գաղափարը յղացողներ եղած են:

Իսկ թէ ինչո՞ւ մինչեւ այժմ ալդ գաղափարի իրականացման չեն աշխատել՝ չք գիտենք:

Հարկ է, անհրաժեշտ է նոյն իսկ, որ օր առաջ պէտք եղած կարգադրութիւններն անելով, դիմուի գործի:

Կասկած չի կայ որ այդ հանգանակութիւնը պիտի պսակուի մեծ յաջողութեամբ, քանի որ ամեն հայի սրտից էլ սիրում, պաշտում է Էջմիածինն ու Հայրերէր:

Ս. Մ. ՅՈՅԻԿԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կ Ո Վ Կ Ա Ս Ի Զ Ա Ր Դ Ե Ր Ը

Մ. Վիգոր Պէտր. ջանալով հասկնալ և բացատրել «Ուլթանի քաղաքականութիւն»ը, կ'ըսէ թէ Ապտուլ-Համիտ երբ առաջին անգամ տեսաւ Ռուսիայէն աջորդուած Հրեայներու թշուառ խումբերը որոնք կ. Պօլսէն կ'անցնէին, ճիշդ այդ վայրկեանին մտքին մէջ ծագեցաւ Հայերը ջնջելու գաղափարը և ծրագրեց մեծ կոտորածները:

Ռուս միապետին հաւատարիմ աշակերտը՝ Ուլթան Ապտուլ-Համիտ, օր մը իր վարպետին սընտչելի դասեր տուաւ և ահաւասիկ կովկասի մէջ Չարին թաթարները այնչափ լաւ կ'աշխատին որչափ Ռուսներ Քիւրտերը և Պօլսոյ Ռօսաճիները:

Արդէն միշտ, Ռուսոյ քաղաքականութիւնը եղած է Անդրկովկասի մէջ տարբեր ազդեցութիւնները իրարու դէմ գրգռել, մանաւանդ անոնք որոնք պատմութիւն մը ունին և որոնց թիւը այնչափ ստուար է որ կրնան միապետութեան դէմ վտանգ մը ըլլալ: Անդրկովկասի 5,660,000 հոգիէ բաղկացած բնակչութեան մէջ գերակշիռ են երկու Քրիստոնեայ ցեղեր, Հայերը ու Վրացիները, որոնք թիւով հաւասար են (խրաքանչիւրը 1,300,000): Մահմեականները 2,650,000 կը հաշուուին ասանց մէջ թաթարները ամենէն բազմաթիւն են. յետոյ կուգան Պարսիկները, Թուրքերը, Քիւրտերը և Զէրէքները: Իսկ Ռուսներուն թիւը 300,000ը չ'անցնիր և ասոնցմէ մեծ մասը պաշտօնատարներ են: Բայց այս 300,000ին մէջէն պէտք է պակսեցնել երկու կրօնական աղանդներու հետեւողները, Տուփօպօրները, և Մօլօկանները որոնք Չարին հնազանդելու շատ հակամէտ չեն: Պերմանացիները, Հրեայները և Բալտիացիները ամենքը միասին 110,000 հոգի կը հաշուուին:

Երկար տարիներ Հայերու և Վրացիներու միջեւ հակառակութիւնը սաստիկ էր: Բայց հիմա հին ատելութիւնները մարած են և հաշտուած երկու ազգերը միտան

պայքար կը մղեն վարչական, կրօնական և քաղաքական կեդրեւին դէմ:

Հայկական յեղափոխական խմբակներու քաղաքականութիւնն է համարաշէն պահել կովկասի զանազան ազգութիւնները, Մահմեականներն ալ միասին:

Կառավարութիւնը, ընդհակառակը, ջանացած է միշտ արինահեղ կոխներ յառաջ բերել այդ ցեղերուն մէջ: Պաքուի առաջին գործադուրի միջոցին, ռուս ոստիկանապետը կը յորդորէր ռուս գործատուները յարձակիլ իրենց հայ ընկերներուն վրայ: Քիչ յետոյ ուղեցին Մօլօկանները զի նեւ միեւնոյն նպատակաւ, բայց անոնք Տուփօպօրներուն չափ խաղաղասէր մերձեցին ծառայել կառավարական մեքենայութեան:

1887ին նմանօրինակ փորձ մը կատարեցաւ թաթարները գրգռելու բայց յիշեցաւ Նոյնպէս 1903ին Հայկական եկեղեցապատկան ստացուածքներու յափշտակութեան առթիւ Շուշիի մէջ թաթարները հակառակ ոստիկանական զրդուձեւերու չի գործակցեցան խաղախներուն:

Կառավարութիւնը ազատագրութեան շարժումին իր ուժով դիմադրելու անկարող լինելով աւելի լաւ միջոցներ ձեռք կ'առնէ այս անգամ. մոլեռանդ տարրի մը դիմում կ'ընէ առանց նկատելու թէ ամբողջ կովկաս հրնայ վրէժխնդրութեանց և խողխողմանց թատր մը ըլլալ և իր շղթայազերծ ըրած վայրագութիւնները իրեն իսկ դէմ դառնալ:

Խմակուրէն Պաքուի մէջ հազարաւոր դիակներ կան: Այս է տխուր և մերկ իրականութիւնը: Գալով պարագաներուն, որ քան որ կարելի է հասկնալ մութ հեռագիրներէ որոնց մեծ մասը անշուշտ պաշտօնական աղբիւրներէ են, պայծառ կ'երեւայ թէ կարելի չէ որ Հայու մը և թաթարի մը միջեւ պարզ վրէժխնդրական արարք մը ընդհանուր կոտորածի մը յանդէր ելնէ տեղական կառավարութիւնը նախապէս զրգոած չըլլար թաթար տարրը, ինչպէս Վիշնէվի մէջ ըրած էր Ռօկրօմը, և ուր այնչափ թշուառ Հրեայներ խժրժօրէն ջարդուեցան:

Պաքու որ 200 հազար բնակչով քաղաք մըն է՝ Միսիսիմանները բնակչութեան 8 տասներորդը կը կազմեն: Հոն, ինչպէս կովկասի միւս շատ մը քաղաքներուն մէջ, Մահմեականները լաւ դիմուած են, վասն զի ոստիկանութեան մեծագոյն մասը անոնցմէ կազմուած է: Այս պարագան կը բացատրէ թէ ինչո՞ւ այնչափ շուտ արձակուեցաւ Էջմիածինի ազգականը, և թաթարները ինչպէս կարողացան դիակը պտտցնել, և ոստիկանները չի խորհեցան իսկ խռովութեան առաջըր առնել:

Պէտք է սա ալ գիտնալ թէ, քանի մը տարիներէ ի վեր Ռուսները զրկած է պատգամաւորներ որոնք համիլաւմութիւն կը քարոզեն և շատ մեծ գործունէութիւն մը ունին կովկասի մէջ, ու ճիշդ Պաքուի մէջ է որ կը թան իրենց գիտաւոր պետերը:

Այս իսլամ Ռուսներութեան ազդեցութիւնը խիստ մեծ է տղէտ ժողովրդի մը վրայ որ կը բաղկանայ բնականօրէն բանջարավաճառներէ, որթադիրներէ, կառապաններէ և փաքրիկ արհեստաւորներէ:

Այսպէսով Չարին պաշտօնեաները և Ապտուլ-Համիտին ծառաները կրցան ձեռք ձեռքի աշխատել կովկասի մէջ Հայերու ջնջումին ինչպէս որ Օւթի մէջ ռուս սպայ Պըքով կրցաւ գործակցել իր թուրք պաշ-

տօնակցին՝ Հայ յեղափոխականները խեղանդամելու, կողոպտելու և ջնջելու փառաւոր պաշտօնին մէջ:

Հայերու և թաթարներու միջեւ եղած թիւի մեծ տարբերութիւնը շատ կը դիւրացնէր Պաքուի սոսկալի խողխողումը: Բայց Չարական պաշտօնէութիւնը ինքզինքը անօրինակ վտանգի մը ենթակայ զգացած ըլլալու է որպէս զի այսպիսի չափազանցութեանց մղուի և կարելի է որ ջարդ մը կազմակերպեն միայն ծնացած ըլլայ իրր միջոց այս սպառնալիքէն ազատելու:

Գործադուրները, այն ընդհանուր զբոգոհութիւնը՝ որ հայկական ստացուածքներու յափշտակումէն ի վեր ամբողջ կովկասը մշտնջենական ապստամբութեան մը մատնած է, Ռուս բանակին կրած պարտութեանց արձագանքը, և Ռեդրապուրիկ և Լեհաստանի ջարդերը Չարական բռնաւորութեան շարունակումը շատ անստոյգ կը ցուցնեն:

Ամեն տեղ Պաքուի պէս չէ: Իշխան կալիցին և ուրիշներ ճանչցան արդէն Հայկական դիմադրութեան ուժը և ի չգոյէ մարդասիրութեան, գոնէ աւելի խոհեմութիւն պիտի ըլլար Ռուս միապետութեան համար անգամ մըն ալ ինքզինքը չանպատուել Եւրոպայի առջեւ, և իրեն դէմ ատելութեան չի գրգռել ազգ մը որ կայսրութեան ամենէն աւելի հաւատարիմ ու խաղաղասէր բնակչութիւնը կը կազմէ:

Բայց այսօր անգամանեկին կատարուած է: Թաթար Մօլթաները և Հայ Բահանները կրցան հաշտուիլ և խաղաղութիւն քարոզել Պաքուի արինուտ փողոցներուն մէջ: Թերեւս անոնց իրնակին հետեւին խառն բնակչութիւն բնեցող ուրիշ քաղաքներուն մէջ ալ: Բայց այլ եւս անկարելի է հաշտեցնել զոհերը ոճիրին բուն հեղինակներուն հետ, որոնց կայր գործիքը եղան թաթարները: Ոճիրի ճշմարիտ հեղինակները կովկասի ռուս պաշտօնատարներն են, և անոնցմէ վեր նախարարները և Մոսկովեան յետադիմականութեան ձախող խորհրդատուն, Ռօպէտօօսցի, Ռիսօդի Պրօկուրօրը և մեծ դուքսերու կատաղի և անկուշտ խմբակը, որ Ռուսիան պարտութեան առաջնորդելէն վերջ, հիմա ալ կուզէ դաշնապատկութեան մղելու ծառայութիւնը մատուցանել:

ԲԻԼԻ-ՔԻՅԵԼԼԻ (Pro Armenia)

ԿԻՅՏԷ

Ամենքէ անուած տեղեկութիւններու համեմատ կրեալն Գունաստանի միացնել փափաքող կուսակցութիւնը յեղափոխական շարժում մը կը կազմակերպէ իր նպատակին հասնելու համար: Խտուգուած է թէ զանազան քօմիթէներ կոչուած բրած են ընտրելիներուն յառաջկայ ընտրութեանց չի ներկայանալ, և ընտրողներու քուէարկութեանց չը մասնակցիլ: Երկուսով Գունաստանի հետ միանալու օրին Վօմիթէները հետեւալ խնդիրները կը ներկայացընեն, — Մամուլ կատարեալ ազատութիւն, հասարակաց պաղտաններուն վրայ հաւաքուելու արտօնութիւն, վերջին կոխներու միջոցին դատապարտուած զինուորներուն դառն վերադարձութիւն և երկրին ոստիկանութեան մէջ օտարներու տեղ կրեալ ցիններու առեւտրումը:

ԱԶՂԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարքը պէտք եղած դիմութեան կատարած է Երուսաղէմի

Պատրիարքին վերջին տնօրինութեանց դոր ծաղրութեան դէմ յարուցուած դժուարութիւնները վերցնելու համար:

— Երուսաղէմէն Պատրիարքարան հասած է պաշտօնագիր մը, որ կը պարունակէ Երուսաղէմի վանքին հին և նոր կալուածոց մանրամասն ցուցակը: Պաշտօնագիրը կը յայտնէ նաեւ թէ դեռ ձեռնարկուած չէ վաճառեալ գետիններու շինութեանց ծախուց և արժեթղթոց քննութեան:

— Երուսաղէմի Պատր. փոխանորդ Տ. Դ. Եպիսկ. Երէցեան քանի մը օր առաջ Դ. Գուրը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցել է Ռեմ-Եպարքոսին հետ:

— Պատրիարքարանէն 20 ոսկւոյ նը պատմ մը զրկուած է Քիարպէքիի որբանոցին և 30 ոսկի ալ Մշոյ Ս. Կարապետի Որբանոցին:

— Աղեքսանդրիոյ առժամեայ թաղ. Խորհուրդը փափաք յայտներ է Պատրիարքարան որ օրինաւոր ընտրութեամբ թաղ. Խորհուրդ մը կազմուի, և Պատրիարքարան ալ փութացնէ Ուսթն. տեղապահ մը առաքումը:

— Ազգ. Հիւանդանոցին ի նպաստ տրուելիք տարեկան նուագահանդէսը արտօնուել է Ուլթանէն:

— Ռուսահայ եկեղեցիներու կալուածներուն համար դիմութիւնները գեռ կը շարունակուին: Ն. Ս. Օթութեան կողմէ Պատրիարքարանին հաղորդուած է թէ Ռեդրապուրիկ զրկուած պատգամաւորութիւնը իշխան Միքայիլին հրաժարած գտնելով, պատաստուած խնդրագիրը Պ. Պօլիկինի միջոցաւ Չարին մատուցուել է: Չարը հրամայել է յանձնաժողով մը կազմել, նորէն ուսումնասիրել խնդիրը, և տնօրինութիւն ժը ընել:

— Ս. Պատրիարքը կայա. Պալատ երթալով Պալատեան Որբանոցի սանուհեաց մէկ ձեռագործը և շնորհաւորական ուղերձը մատուցել է Ուլթանին անոր դստեր Նաիլէ Իշխանուհիին ամուսնութեան առթիւ:

— Պաղտատի Ուսթն. տեղապահը Վ. Մեսրոպ վարդ. Սամուէլեան զրած է Պատրիարքարան, որ Պասրա պիտի մեկնի, տեղւոյն եկեղեցիին շինութեան ձեռնարկելու համար:

— Մշոյ Ս. Կարապետ վանուց փոխվանահայրը Նպաստից Գանձաժողովին դիմելով յայտներ է որ 12 սաներ պատրաստուած են վանքի որբանոցին մէջ, զորս հոգալու յիծակի մէջ չի գտնուիր, և նպատախնդրած է: Գանձաժողովը որոշել է նպաստել:

— Վանայ Ուսթն. Փոխանորդը առաջարկել է Նպաստից Գանձաժողովին կարմրուրի վանուց հասոյթները յատկացնել անապատի վանքի որբանոցին, ուր կըլ պատուաւորուին 60 սանուհիներ: Գանձաժողովը դեռ զրական որոշում մը չէ տրուած:

Կահիրէի Դաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ Նիստը պիտի գումարուի յառաջիկայ լըրաթ օրը, ժամը 1ին, օրակարգի խնդիրներն են.

- 1. — Նախորդ նիստի ատենագրութեան ընթերցումը և վաւերացումը:
2. — Տեղեկագիր և հրաժարական Քաղաքական Ժողովոյ:
3. — Ընտրութիւն նոր Քաղաքական Ժողովոյ:
4. — 1905 տարուան պիւտճէն:
— Կիմանանք որ Գեր. Այլատես

Սրբազան շարաթ օր մեկնել է Աղեքսանդրիային, Սուէզի ճամբով դեպի Պոմպէյ, և անկէ կալկաթաւ:

ՏՈՒՆԿԱՆ

Հարիւր քսան երկու հրեայ Բաբելոնի հասած են Գազիէն ուրկէ երուսաղէմ պիտի մեկնին: Բաբելոնի ճամբորդութիւնը պարզ ուսումնասիրութիւն մը չէ, վասն ի իրենց հասարակութեան կողմէ պաշտօն ունին ուսումնասիրել ալ կարելիութիւնները որ կան հրեական հայրենիքը վերականգնելու Պաղեստինի մէջ: Հրեայ Սիւնական միութիւնը որ կը յուսայ օր մը իսրայէլի ցեղին որոշ հայրենիք մը տալ, մեծապէս կ'օգնէ իսրայէլեան այս ձեռնարկին յաջողմանը:

Տեղական թերթ մը կը կարծէ թէ բամպակի արդին շնչման նոր օրինակները զործարարութեան գրուել առաջ, պիտի ներկայացունի միջազգային ընդհանուր ժողովին վասնզի այն տուգանքը որ մասնաւոր պարագաներու մէջ պիտի առնուի իւրաքանչիւր ֆետտանի վրայ տեսակ մը կալուածական տուրք է որ երկրին օրէնքին համեմատ կարելի չէ դանձել առանց ժողովին համաձայնութեան:

Սուէզի կառավարչութիւնը Մինիէ շոգենաւին մէջէն պահանջեց առաւ չորս Սուսանցի գերուհիներ և Գազիէի կառավարչութեան զրկեց որ ազատ արձակուին:

Փաղաքիս Եղիպտոսական կանառի մէջ Տօքթ. Սրուան բանախօսութիւն մը ըրաւ նիւթ ունենալով մանրէներու (միքրոս) ձեւափոխումը:

Տօքթօրը կը հաստատէ թէ հակառակ Գիտի կարծիքին բոլոր մանրէները և նոյն իսկ թռչախտի մանրէն, իրենց ձեւն ու յատկութիւնները կը վրիպեն մասնաւոր պայմաններու մէջ սնուցուելով:

Այս բանը ապացուցանելու համար Տօքթօրը իր ունկնդիրներու արամադրութեան տակ դրած էր զանազան ձեւով թաքստի միջոցներու նմաններ, կը կարծէ թէ իր այս զխտին շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ թռչախտի բոլոր գէպերը իրենց ծրնունդին մէջ իսկ հասկնալ, ինչ որ մեծ կարեւորութիւն ունի այդ հիւանդութեան բուժմանը համար:

Կը կարծէ նաեւ թէ կարելի պիտի ըլլայ մասնաւոր միջոցաւ մը հակաթռչախտային պատուաստ մը դանել և ասով անկարելի դարձնել մարդիկներու նաեւ կենդանիներու այդ հիւանդութեամբ վարակումը:

Սենկնդիրները որու մէջ կը գտնուէր Գազիէի մտաւորական դասակարգին մեծ մասը՝ եռանդեամբ ծափահարեցին այս շահեկան բանախօսութիւնը:

Կիբալի իրկուն Ռէնս Մուհամմէտ Ալի, երբ Մէնա Հաուզին ինքնաշարժ կոտորով (օթոմոպիլ) ետ կը դռնար՝ երկուստեք տեղացի արաբ մը կոխտեց: Խեղճին զանկը ձեղքուած ըլլալով կեանքը վտանգի մէջ է: Բրէսը անձամբ կը վարէր կառքը: Ականատես վիաները յայտարարած են թէ իշխանը ոեւէ անխոհեմութիւն չէ դործած և հետևաբար ազատ է պատասխանատուութենէ:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔ

ԳԱՆՈՅԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Պաշտեան վարժարանի դէմ «Լուսաբեր»-ի փետր. 28 թուոյն մէջ երեւցած

յօդուածը անոր հեղինակին նկատմամբ շատ վատ սպաւորութիւն պատճառեց մեղի: Արդեօք մեր «Գործասէր» պարօնը կը կարծէ թէ ժողովուրդը և ինտելիցենցիան չեն որ դմեզ զրգուել կը նկրտի անհիմն զրոյցներով: Արդեօք նա կը կարծէ թէ կարող է սրգել արեւու նման պայծառ իրականութիւնը, դաստիարակութեան պաշտօնէի մը իսկական արժանիքն ու տնտեսալի արդիւնքը:

Եթէ ազգը 8-9 տարուայ միջոցին զիտացաւ զնահատել արժանաւորն՝ այժմ ալ անկէ կարող է ճանչնալ իր բուն շահերը, անկէ լաւ օրոշել արդարեւ անիրաւէն, արժանաւորը անարժանէն:

Մանաւանդ մենք ինտելլ (8-9) տարիէ ի վեր, մեր աղէիկ դաւաճեց դաստիարակութիւնը յանձնած ըլլալով Օր. Մանիաւեանի՝ մօտէն ճանչցած ենք անոր ազնիւ նկարագիրն ու ձեռնհասութիւնը և թէ տեղեակ ենք վարժարանի ներքին կեանքին դէմ զոյացած հակակրօնական շարժառիթներուն: Սուտի երբ կը տեսնենք որ հրապարակաւ յանդիման կը դատափետուի արդարեւ, և վարկաբեկ ընել կը փորձուի կրթական անձնուէր և արժանաւոր պաշտօնեայ մը, մեր խիղճը չը ներեր մեզ որ լռենք:

Աւր էր մեր «Գործասէր»-ը, երբ քննութեանց միջոցին յաջող կը հանդիսանային աղէիկները, երբ անոնց բանած հիւանդի ձեռագործները ի ցոյց դրուեցան և վիճակահանութեամբ 11(1) ոսկի եկամուտ բերին վարժարանին:

Գալով զարոյցով զբաղող երեւոյթ. ժողովոյ մէկ անդամին նկատմամբ եղած ակնարկութեան՝ ասոյցն սա է որ Պատ. Երեսփ. Իրեն զիմող ուսուցիչն յորդորած է հետեւել բառերով. «Ձեր գործով զբաղեցէք, փոխանակ ասոր անոր ձեռքին մէջ գործիք ըլլալով ժամաւաճող ըլլալու, ասով բուն իսկ ձեր շահուն կը ֆաւորէ, որովհետեւ արդէն իբր ուսուցիչ լաւ գաղափար ներշնչած չէք, մանաւանդ վերջին հրապարակային քննութեանց հետեւանօք, ջանացէք որ ձեր վիճակը չը ծանրացընէք...»:

Ուրեմն, մեր կողմանէ խորին շնորհակալութիւն Ողջ. վարչութեան և թէ Պատ. հոգաբարձութեան որ իրենց առողջ դատողութեան և հետաւետութեան շնորհիւ մեր աղէիկները բարեբախտութիւն ունին Օր. Սֆի Մանիաւեանի նման դաստիարակութեանցուհւոյ մը ձեռքին մէջ կրթութեան:

ՄԵՌՆԵՐ

ԵՌԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թօքիօ, 14 Մարտ. Օհամա կը տեղեկագրէ թէ Ռուսները կորուստը միայն 67-ին-Բիւնկի մէջ 20000-ի կը հասնի: Կուոյ դատին վրայ 1200 Ռուս զինուորի զիականեր թողուած էին: Ճարտնցիները դրաւած են 6 արտադարձարուած թնդանօթ, մեծ քաւակով թեմա պաշար և միայն 80 զերի:

Բարիդ, 14 Մարտ. Մ. Քիւմանթէլ գաղթային նախարարը առաջիկայ Միպտեմբեր ամիսը Ֆրանսական Հնդկալիւն մէջ պիտի անցընէ ուսումնասիրելու երկրին պաշտպանութեան խնդիրը, ինչ որ անհրաժեշտ եղած է ծայրագոյն Արևելքի մէջ Ճարտնի ստացած դերա-

կշռութեան պատճառաւ: Բեդրսպուրկ, 13 Մարտ. Օրաթերթերը կ'ըսեն թէ Չօր. Քուրբանթին խնդրած է որ իր պաշտօնը վրայէն առնուի և թէ Չօր. Սուքում ինօֆն է որ անոր տեղը պիտի անցնի:

Թօքիօ, 13 Մարտ. Ճարտնցիները 40000 զերի բռնեցին որոց մէջն է Չօր. Նախիմօֆ:

Բեդրսպուրկ, 13 Մարտ. Պաշտօնական հեռագիրներու նայելով Ռուսական կորուստները եղած են 500 թնդանօթ և 200000 հոգի:

Չօր. Քուրբանթին հեռագրած է ամիս 11ին «Երկրորդ բանակին հետ եմ պայքար, թշնամին բաւականացած է յարձակելով միայն Սիպերիական երրորդ զօրաբաժինին վերջապահներուն վրայ, Փետրուար 28էն մինչև 11 Մարտ 47581 վիրաւոր զրկուեցան դէպի հիւսիս»:

Թօքիօ, 13 Մարտ. Ուրբաթ օրուան Օհամայի հեռագիրները կը տեղեկացնեն թէ, անհամար զինուորներէ բաղկացած ամբոխ մը խեղճուկրակ վիճակի մէջ նահանջել կը ջանայ: Բանակը ամբողջովին չփոխութեան մատնուած է ի զինուորները պարտաւորած են:

Ամբոխը կը ծածկէր երկաթուղիին և թիւրիկի ճամբուն մէջ գրուած ամբողջ դաշտը: Ճարտնական հետեւապօրքը և հրետանիները Ռուս բանակի մօտերը զետեղուած՝ անոնց վրայ պայթուցիկներու հեղեղ մը թափելով մեծ կորուստներ կը պատճառէին:

Շարաթ իրկուն առնուած հեռագիրներու համեմատ, Ճարտնական բանակը ամբողջովին Հուն-հօն անցած է ամիս 10ին, և վերսկսած խտիւ հալածել թշնամին: Հալածումը 11ին Մուքաթէի մօտ կը շարունակուէր: Ճարտնցիները կ'աւելն Ռուսական անակին Մաքսիմալները որոնք կամ կը զիմադրեն և կամ խուսի խուսի անձնատուր կը ըլլան: Ամէն կողմ Ռուս զինուորներու զիականեր կը տեսնուին վերջապէս երբ Չօր. Օհամա կիրակի օր կը հեռագրէր՝ Ճարտնցիները արդէն դրաւած էին 60 թնդանօթ, 20000 սուս, 25 միլիոն փամփուշտ, և մեծ քանակութեամբ պաշար: Այդ միջոցին տակաւին ծանօթ չէին Արևելեան բանակի կորուստները:

Բեդրսպուրկ, 13 Մարտ. Չօր. Քուրբանթին ամիս 11ի իր հեռագրով կ'ընդունի թէ 50000 վիրաւոր ունեցած է: Չօրաւորը կ'ըսէ թէ նահանջը խիստ դժուար եղած է, վասն զի իրենց ճամբան կորուսած է այնպիսի զետեղում որոնք ապառաժուտ եղբրքներ ունին և որոնց վրայէն կառքերը մէկիկ մէկիկ ստիպուած էին անցնել, մինչ Ճարտնցիները միշտ օդնութիւն կ'ստանային և անդադար կը սկսեցին Ռուսները: Երկու վաշտերու՝ մէկէն 150 և միւսէն 619 հոգի մնացին:

Թօքիօ, 14 Մարտ. Ճարտնցիք Մուքաթէի մէջ բռնեցին զինուորական կցորդներու մեծ մասը: Գերիներուն Ճարտն փոխադրութեան ծանր խնդիրը մտահոգութիւն կը պատճառէ: 40000 հոգին պիտի դըրկուի Տալիթի ճամբով, և ահագին թիւ մըն ալ Ելիկ Քօֆի ճամբով, երբ որ զետին սառեւրը հալին:

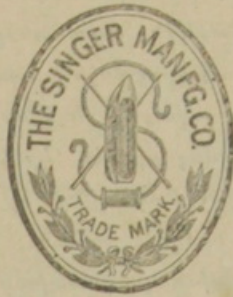
S. STEIN
ՍԵՐԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ս. ՇԹԵՅՆ
ՀԱՅԹԱՇԽԵՆ Ն. Բ. ԽՏԻՎԻՆ
ԱՌԱՊԱ ԷԼ ԽԱՅՐԱ, ԷՋԵԿԻԷ
Կիւնեբու Այրերու, և Տղայներու
ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
Գիւնեբու Չափաւոր են:
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
Երկարական վերամբարձ (ասանէօր),
Ապրանքները բնակարանի ը զրկուին:
ՀԱՅԱՐԱՆ ՄՈՆԹԱՋԱ
Ուրիշ ԷԼ ՊԻՐԱՍ ԹԻԻ 68
Մ. ԼԱԶԻՆԵԱՆ Ա. ՔՕՍԱԹԼԻ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԽՈՀԱՐԱՐ
Այս ճաշարանը բացուած է Գազիէի կեդրոնական թաղերէն մէկուն մէջ, և պատրաստ է գոհացում տալու ամենէն փափկաճաշակ յաճախորդներուն:
Մնգամ մը այցելեցէք և փորձով պիտի տեսնէք որ այս ճաշարանը, համեզ և մաքուր կերակուրներով և կանոնաւոր սպասարկութեամբ կը մրցի առաջնակարգ ճաշարաններու հետ: Ընտանիքներու համար կը յատկացուի մասնաւոր սենեակ:
Գիւնեբու ձեր ենթադրածէն աւելի չափաւոր պիտի գտնէք: (31)

ՍԱԿԱՐԱՆ	
Երեկ երկուսն ժամը 1ին փակուած	
Էրիթրէլընէ Պանք	Ա. Ո. 11 5[16
Նէշնէ	27 9[16
» » նոր	26 3[4
Քասա տի Սթոնթօ»	190
Պանք տ'Ալթէն	116
Տէլթա Լայթ	Ա. Ո. 14 3[16
Հելուան	28 3[4
Էօ Թիւրք	Յրք. 134
Ռամէ	Ա. Ո. 7 1[2
Տիֆլըտ Տէլթա	16 1[4
Անքսանդրիա Նրի Ընկ.	16 1[4
Գահիթէ	» » Յր. 1232 1[2
Թանթա	» » Ա. Ո. 28
Տաիթ Սանիյէ	28 5[8
Քրէտի Փօնսիէ աքսիօն	Յր. 744
» » օպիկաիօն հին	» » 311
» » նոր	» » 271
Պեհերա	Ե. Ո. 80
Տէլթա Լէնտ	3 5[8
Ուորտան	7 7[16
Ինիլըն Մարքէթ	1-3-3
Նրեկովիչ Հօթել	10 5[16
Քրաուն Պրիուրի Աղեքս.Յր.	208
» » Գահիթէ	136
Քօթըն միւլ	Ա. Ո. 0-5-6
Սուլթան Սօտա	2-0-6
Չիլէնթօ	98
Որինիկ	0 18[16
Ուիլիօ-Ամբիգըն Նայ	5 5[8
Մէնդալէ	5 1[16
» Տիֆլըտ	Ե. Ղ. 103
Թրամիլէյ Անքս. Բրիլ.	148
» » Տիվիտանտ	354
ԲԱՄՊԱԿ	
Լիվրաւ. Մարտ 11	
Օրուան վաճառումը,	Կակ. 8000
Որմէ՝ Երկարատեւութիւնը	» 300
Մայ. Յաւ.	» 4-09
Հոկտ. Նոյեմբ.	» 10
պատրաստը	» 15
ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄՊԱԿ	
Խաիվին. Պուրս. Աղեքսանդրիա, Մարտ 14	
Նոյ. 1905 Ժ	Բիւլ 12 9[82
Յաւել. »	» 12 7[82
Մարտ. »	» 13 1[8
Մայիս. »	» 18 5[16

ՄԻՆԿԵ

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կեդրոնական Պրիմիտիվ Զօմեյի գիմաց. մասնաճիւղ նոր Պաղարի գիմաց. Գ. Ա. Հ. Ի. Բ. Է.

Իւրաքանչիւր Սինգեր մեքենայի վրայ փըն-տուկ այս փաճառանիշը (marque), քսան ՄԻԼԻՕՆ մեքենաներ սպառած, Ասեղնագործի ձրի դասեր և մեքենաներու ձրի նորոգութիւն գնողներու տան մէջ: Վճար-ման դիւրութիւններ: Սինգեր կարի մեքենաները աշխարհի լաւագոյններն են: (29)

Բարիկ 1900ի Յուլիանդէսին մէջ ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՅԱՆԱԿ - Աշխարհի ամենէն Մեծ վարձատրութիւնը: Փափաքողաց ձրի կը զրկուի մեր Յուլիանդ ամեն լիզուէ:

Հ. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆԵԻՐՆԿ. ԱՍԵՐԻԿԵԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁԱՏՈՒՆ

ՔԱՄԵԼ ՓՈՂՈՑ ԹԻԻ 1, ԷՁՊԷՔԻԷ
ՔԱՄԵ ԵՐԵՑԻ ՎՐԱՅ

Լուսանկարչութեան բոլոր ճիւղերը մասնաւորապէս ուսումնասիրած ըլլալով յԱմերիկա՝ այժմ՝ հաստատուած է քաղաքս: Մեծ խնամքով կը պատրաստէ ամեն տեսակ պատկերներ՝ փայլուն և անփայլ (glacée et mate): Նոյնպէս կը շինէ պատկերներ Յալոնապակի վրայ, Գունաւոր և Մանրակար պատկերներ (miniature) պոչի և կոճակներու համար: Լուսանկարներ կը մեծցնէ ձեռքով և մեքենայով, (Agrandissement): Լուսանկարչական գործիքները և պիտոյքները, որ ուղղակի Ամերիկայէն բերած է, արհեստին ամենավերջին կատարելագործութեանց համեմատ շինուած են, և որոց նմանը հազուադիւրս է այս երկրին մէջ: Յաճախորդները զոհաջնելու համար ո՛ր և է ջանք չը խնայուիր: Նկարչատունը բաց է առաւօտեան ժամը 8էն մինչև երեկոյեան ժամը 6:

«ԳԻՆԵՐԸ ԶՈՓԱՒՈՐ»

Մ. Ա. ՕՆՆԻԿ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՐՁԱԿ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔՆԻ ԵՒ ՈՐՈՐԴԱԿԱՆ ԶԻՆՈՏՆԵՐՈՒ
ԴԵՐՁԱԿ ՏԻԿՆԱՆՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

28 ՇԱՐԱ ԷԼ ՄԱՆԱԽ, ՀԵԼԼԵՐԻ ԵՆԵՔ. ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐԿ:
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ ԴԻՄԱՅԸ

Պատիւ ունին ծանուցանելու յարգելի հասարակութեան թէ իրենց ընկեր Տիար Օննիկ որ քաղաքիս ծանօթ գերձակ Տեարց Ֆիլիքս և Ընկերութեան մօտ եօթնամեայ փորձառութիւն ստացած է՝ հիմա ստանձնած ըլլալով վերը նշանակուած գործառնան տնօրինութիւնը՝ պատրաստ է յանձնարարութիւններ ընդունելու և լիովին զօհաջնելու գիմողները: Կատարեալ խնամք, արագ աշխատութիւն, անթերի ձեւակար և բնատիւր ապրանք — ահա ինչ որ կը խոստանան իրենց յաճախորդներուն, որոնք փորձով պիտի տեսնեն թէ իրենց կատարեալ վստահութեան արժանի է այս գործատունը:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ՃԻՎԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Négociants — Commissionnaires

ՊԵՏԵՆ - ԷԼ - ՍՈՒՐԷՏԵՆ

Գ. Ա. Հ. Ի. Բ. Է.

ՅԱԼԵՆԵՐՈՒՆ ԳՕԼԷՃԻՆ ԴԻՄԱՅ

ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՃԻՒԴ, ԸՄՊԵԼԻՔՆԵՐՈՒ

Jph. Etournaud & Cie
Cognac
Զօլէք Էթուռնո և Ընկ. Գօնկար
L. Bézagu & Cie
Bordeaux
L. Պէլզակիւ և Ընկ.
Պոնսո
Garnier — Chevrier
Meursault
Կատակիէ և Շըվիլիէ, Մեթուսոլի:

ԾՍԽՈՒ ԳՐԲԵՐ

Լուսաբերի խմբագրատան մէջ:

ԴՐՁ. ՈՂՁ

Ֆրանսահայ նոր Բառագիրք
պատկերազարդ, Գոսիտոն Լուս-սինեան, երկու հատոր 100
History of Armenia. by
N. Ter Gregor: (Պատկերա-զարդ Հայոց Պատմ. անգլի-երէն) 15
Լուսինեանը, Մելիք Ս.
Դասիր Բեկ 5
Կիպրոս Կղզի, Բակոսթան 5
Լուսաբեր Հաւաքածոյ, Ա. Պրակ, 2
Մի Տեսութիւն Կիլի-կիոյ Հայկական իշխանութեան վրայ, Բակոսթան 12
Քարոզներ, Բարգևն Շ. Վարդ. Կիլիկիական 10
Կոլոտ Յովհաննէս Պատ-րիարք, ճոյն. ձեղինակին 13
Ծովը — Տլուք և Հոռո-կայ, ճոյն. ձեղինակին 7

ՏՕՔԹ. Ի. ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

ՍՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՇԱՐԱ ՔԱՄԵԼ, ԹԻԻ 3, ԵԵՓԸՐՏՍ ԶՈՓԵԼԻ ԴԻՄԱՅԸ

— 33 —

Կը դարձանէ ակոյայի և լինտերու ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, երեքտրտկան և ուրիշ միջոցներով, ըստ նորագոյն և կատարե-լագործեալ դրութեանց:

Կը պատրաստէ ոսկիէ ակոսներ և կա-մրջակներ (travaux aux ponts et courones) որոնք առանց արհեստական քիմքի և առանց ամրացուցիչ թելի (crochet) կ'ապահովեն ար-հեստական ակոսներու տոկունութիւնը և տե-ականութիւնը:

Նոյնպէս՝ կը պատրաստէ քառուէ լինտե-րով ակոսներ, և առանց ցաւի կը քաշէ վնասուած ակոսները, լինտե-րու կամ ընդհանուր ջիւղերու վայրկեանական թմբութեամբ: Յաճախորդները կ'ընդունին ամեն օր, առաւօտեան ժամը 9էն — երեկոյեան 6ը:

BANQUE E. MÉLIDÈS

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Է. ՄԵԼԻՃԵՍ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱՓԷԼՔ

ՍԱՍՆԱՃԻԻՂ

յԱԼԷՔԱՆԴԵՐԻԱ և Ի ԳԱՏԻՐԷ

Է. Մելիքեան Դրամատունը կ'ըն-դունի զրամի առանդներ տոկոսի հետեւեալ սակերով:

Տեսօրին	4 0 0
Մէկ ամսուան	4 1 4 0 0
Երկը	4 1 2 0 0
Վեց	5 0 0

Մէկ տարուան և աւելի

պայմանաժամով 5 1|4 0|0

Փոխատուութեան գործողութիւն-ներ արժէթուղթերու վրայ, բացում ընթացիկ հաշիւներու: Առաջին կար-գի արժեթուղթերու արժէքին հա-րիւրին 90էն մինչև 95 կանխավճար: Սակարանի գործողութիւններ, առ և ծախ բաղադրութիւններ, կարօննե-րու գանձում:

Գաճիւրէ, Էլ-Մաղրապի փողոց, Խամաիլիէ:

ՎԱՐԴԱՆ — ԹՈՐՈՍ

ՊԱՋԱՐ ՍՈՒՐՈՒՐԻ ԹԻԻ 9

ԲԱՋԱ

Բաշավայիլ ունիմ Բաշա,
Հայեկարն է Բալլաբաշա,
Ձայս ճաշակիլ ո՛վ չը կամի՝
Կամ անխելք է կամ անկուտի:

ՏՐ. ՃԻՐԻՆԵԱ

Պոլիս և Գաւառներու մէջ քսան տարուան փորձառութեանէ ետք, այս-ժամ հաստատուած է Գաճիւրէ Մուս-քիի նոր մղկիթին փողոցը (Կամի Սպաղան) թիւ 8, և հիւանդներ կ'ըն-դունին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9-10 և կէսօրէն վերջ 3-8:

Մասնադիտութիւն ներքին և տղայոց հիւանդութեանց և ծննդա-կան գործարաններու հիւանդու-թեանց:

Վկայեալ աղքատներու ձրի դար-մանում, Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ ձրի դարձանում ամենուն հա-մար:

Ի դիւրութիւն յաճախորդաց ի հարկին դիմել կ. Պոլսոյ դեղաբանը:

Լուսաբեր ձեռքէ կը ծախուի հե-տեւեալ տեղերը:

ԳՕՀԻՐԷ

Տիար Գրիգոր Ծիրանեանի մօտ, (Petite Cordonnerie) Շարա Ապտ էլ Աղիզի սկիզբը:

Լրագրավաճառ Տիար Միսաք Հունկի խանութը, Օրե-րայի հրապարակ,

Նիու Պարի մօտ:

Տիար Գրիգոր Տամկանեանի խա-նութը, Պէյն էլ Սուրէյն

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՍ

Տիար Յարութիւն Ղազկեանի քով: